

Programma van maatregelen Burcht (Zwijndrecht) – Heirbaan

Natasja Reyns

Temse
2018

Gemotiveerd advies

Het was tot op heden enkel mogelijk een bureauonderzoek (projectcode 2018D127) uit te voeren. Bijkomend vooronderzoek blijkt echter nodig en dient te verlopen via een uitgesteld traject. Omwille van maatschappelijke en economische redenen dient de vergunningsaanvraag nu te gebeuren. De initiatiefnemer wenst ook eerst duidelijkheid over het bekomen van de nodige vergunningen voor over te gaan tot de uitvoering van bijkomend archeologisch vooronderzoek.

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent, ondanks het feit dat er wel enige verstoring van het bodemarchief verwacht wordt omwille van de bouw en sloop van een school die op het terrein aanwezig geweest is. Omwille daarvan wordt de kans eerder klein ingeschat dat op het terrein nog een goed bewaarde steentijd artefactensite aanwezig is. Van waardevolle archeologische sporen wordt op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wel verwacht dat ze nog aanwezig kunnen zijn op het terrein, zeker gezien de bodemkaart en een proefsleuvenonderzoek dat in de buurt uitgevoerd werd, aangeven dat op het terrein een plaggenbodem te verwachten is. Een plaggenbodem kan het onderliggende bodemarchief in zekere mate beschermd hebben tegen bodemingrepen. Gezien het archeologisch potentieel van het terrein en de sterk negatieve impact van de geplande werken op het bodemarchief wordt bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig geacht.

3

Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Zie hoofdstuk 2.4.4 van het verslag van resultaten.

Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doelstelling van een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem is nagaan of archeologische niveaus aanwezig zijn in het projectgebied en op welke diepte, om een verdere inschatting te kunnen maken van de versturende impact van de geplande werken. Ook dient het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering.

Volgende onderzoeksvragen dienen te worden behandeld:

- Hoe ziet de bodemopbouw binnen het onderzoeksgebied er uit?
- Is er sprake van een aantasting van het bodemarchief als gevolg van de bebouwing die aanwezig was op het terrein?
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
- Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ* en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
- Indien behoud *in situ* van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?

Onderzoeksmethode

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?

2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?

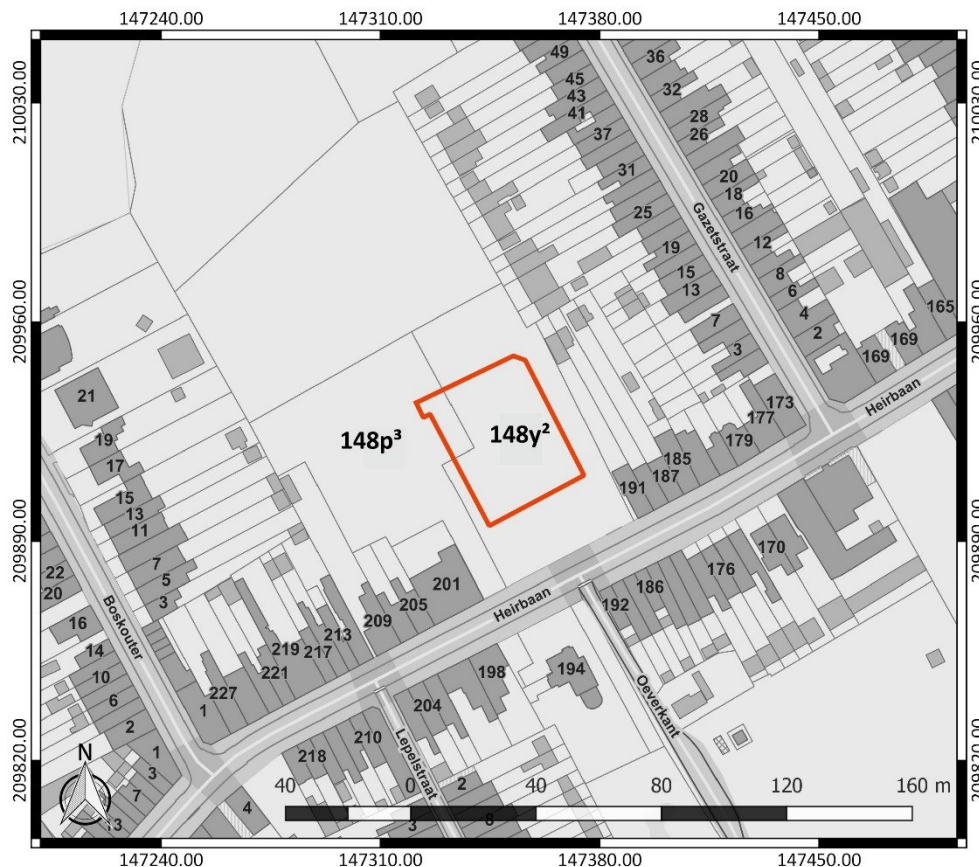
3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?

4° is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein in gebruik is als grasland. Van landschappelijk booronderzoek verwachten we dat het een te beperkt potentieel op kennisvermeerdering bevat. Er wordt namelijk enige aantasting van het bodemarchief verwacht, waardoor ook de kans klein geacht wordt dat op het terrein nog een goed bewaarde steentijd artefactensite aanwezig is. Het ruimtelijk inzicht van een booronderzoek is te beperkt om uitspraken te doen over de aanwezigheid en de verspreiding van verstoringen en de precieze impact ervan op het bodemarchief. De uitvoering van een proefsleuvenonderzoek is hiervoor meer aangewezen. Aan de hand van een proefsleuvenonderzoek is er voldoende ruimtelijk inzicht om een antwoord te geven over de bewaringstoestand van het bodemarchief en de aanwezigheid, de aard en de datering van relevante archeologische sporen. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt. Indien tijdens het proefsleuvenonderzoek – tegen de verwachtingen in – toch een goed bewaarde steentijd artefactensite op het terrein vastgesteld wordt, moet ook nog een waarderend archeologisch booronderzoek op het terrein volgen om de aangetroffen steentijd artefactensite in kaart te brengen.

De onderzoekszone beslaat steeds de oppervlakte van ca. 1563 m², zoals die afgebakend is op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek.

De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen die opgesteld worden naar aanleiding van elk assessment beantwoord zijn.

Figuur 2: Situering van het onderzoeksgebied met aanduiding van de zone waar bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig is (rood), geprojecteerd op het GRB (www.geopunt.be)

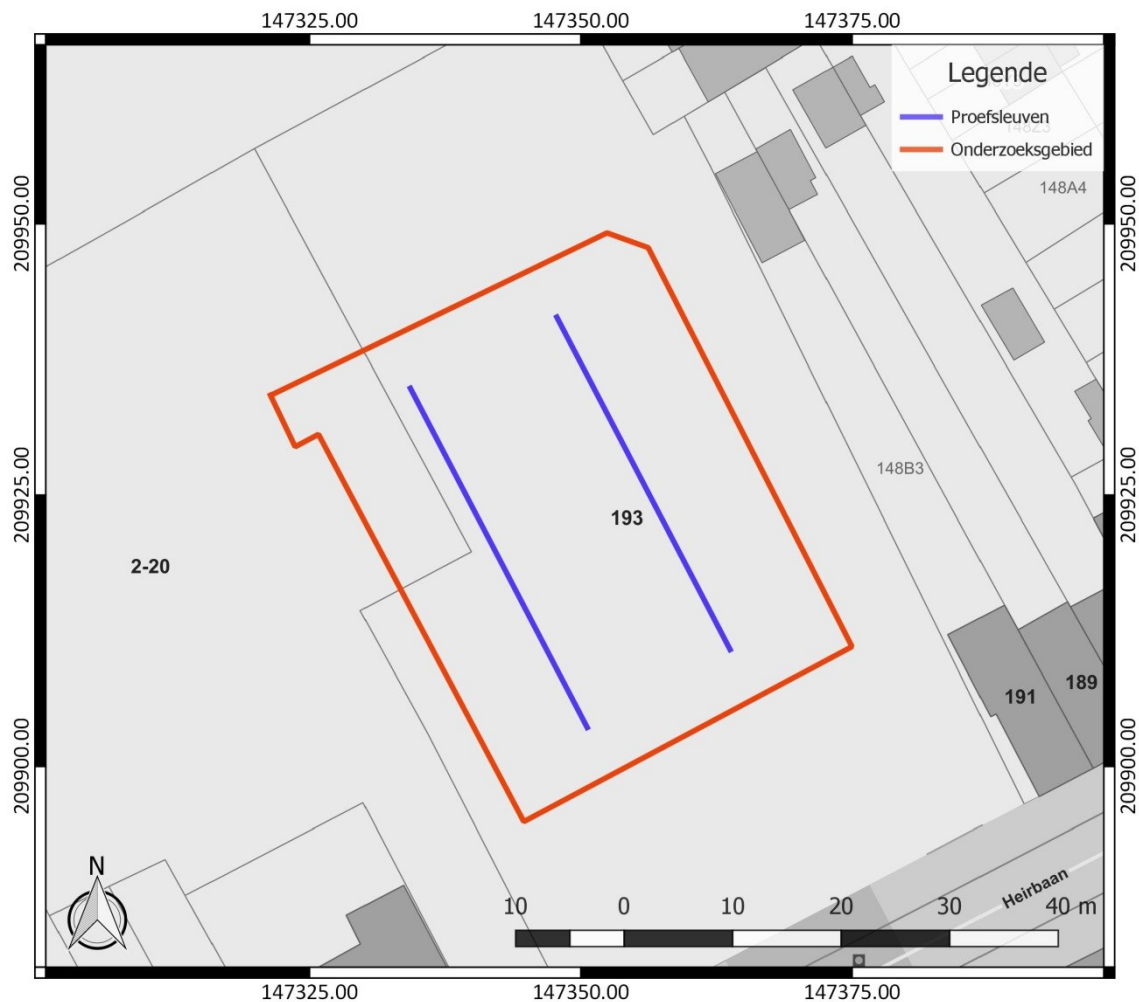
Onderzoekstechnieken

Het bodemarchief dient onderzocht te worden totdat alle aardkundige eenheden onderzocht zijn waarin archeologische sites in primaire positie kunnen voorkomen, die relevant zijn voor de vraagstellingen van het onderzoek.

Proefsleuvenonderzoek

Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 8.6 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. Er wordt gewerkt met continue, parallelle proefsleuven. De beoogde oppervlakte die onderzocht dient te worden door middel van proefsleuven, bedraagt minimaal 10%. Dit wordt behaald aan de hand van het vooropgestelde sleuvenplan, dat voorziet in 69 lopende m proefsleuven, als de proefsleuven een breedte hebben van **2,5 m**.

De proefsleuven worden zo geplaatst dat de oorspronkelijke topografie bij de aanleg van de proefsleuven zo goed mogelijk gevolgd kan worden. De proefsleuven hebben een maximale tussenafstand van middelpunt tot middelpunt van 15 m. Er is ook rekening gehouden met op het terrein aanwezige obstakels, zoals perceelsgrenzen.

Figuur 3: Inplanting van de proefsleuven (blauw), weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Voor een goede selectie moeten de proefsleuven aangevuld worden met kijkvensters en/of dwarssleuven. De oppervlakte hiervan bedraagt minimaal 2,5 % van het onderzoeksgebied. De zijden van de kijkvensters meten maximaal de afstand tussen twee sleuven. De kijkvensters en/of dwarssleuven moeten voldoende groot zijn om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden.

Waarderend archeologisch booronderzoek

Aan de hand van het bureauonderzoek wordt het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites laag ingeschat. Indien tijdens het proefsleuvenonderzoek echter toch een goed bewaarde steentijd artefactensite vastgesteld wordt, dient het proefsleuvenonderzoek nog gevolgd te worden door een waarderend booronderzoek. Dit heeft als doel in te schatten wat de diepte, spreiding, densiteit, bewaringsgraad, datering en aard van de site(s) is. Een waarden archeologisch booronderzoek wordt uitgevoerd in de zones die daarvoor afgebakend worden, aan de hand van de vaststellingen tijdens het proefsleuvenonderzoek.

Het grid bedraagt 5 bij 6 m, waarbij 5 m de afstand is tussen de raaien en 6 m de afstand tussen de boringen op een raai. De boringen worden geplaatst in een regelmatig en verspringend driehoeksgrid en door middel van een Edelmanboor van minimaal 12 cm in diameter. Het opgeboorde sediment wordt gezeefd, op een maximale maaswijdte van 2 mm voor steentijd artefactensites. Indien de sedimenten zich niet lenen tot zeven, worden de boorresidu's gesneden op een manier die toelaat om vondsten van kleine omvang visueel waar te nemen. De zeefresidu's worden uitgezocht en gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische vondsten en indicatoren, zowel van menselijke als natuurlijke aard of een combinatie van beide, en indien aangetroffen worden deze vondsten ingezameld en voorzien van een vondstenkaartje. Alle aardkundige eenheden waarin archeologische sites in stratigrafisch primaire positie kunnen voorkomen, die relevant zijn voor de vraagstellingen van het onderzoek, dienen onderzocht te worden.

De precieze inplanting van de boorlocaties is afhankelijk van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek. Daarom kan in de huidige stand van het onderzoek nog geen inplantingsplan van de waarderende archeologische boringen opgemaakt worden.

Indien tijdens het proefsleuvenonderzoek geen indicaties voor de aanwezigheid van een goed bewaarde steentijd artefactensite wordt aangetroffen, dient geen waarderend archeologisch booronderzoek uitgevoerd te worden.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn momenteel geen afwijkingen voorzien ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.